

Valtuutettu Sari Koskisen ym. valtuustoaloite mielenterveyden ensiapukoulutuksesta oppilaille ja opettajille

KV 22.02.2021 § 27

Valtuutettu Sari Koskinen jätti 22.02.2021 valtuuston puheenjohtajalle valtuustoaloitteen mielenterveyden ensiapukoulutuksesta oppilaille ja opettajille.

Valtuustoaloitteen olivat allekirjoittaneet myös Ville Elonheimo, Hannele Autti, Antero Puhakka, Asseri Kinnunen, Helena Hulmi, Martti Juntunen, Petteri Tahvanainen, Jere Nuutinen, Pekka Kukkonen, Hannes Rossi, Jouni Porokka, Matti Ketonen, Timo Elo, Matti Väistö, Ari Tielinen, Mika Piironen ja Merja Mäkisalo-Ropponen.

Päätös:

Lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

KAKOLK 17.06.2021 § 51
1292/00.02.00.03/2021

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 1.3.2021 § 101 siirtää asian kasvatus- ja koulutuslautakunnan valmisteltavaksi.

Vastaus valtuustoaloitteeseen:

Mieli ry järjestää Mielenterveyden ensiapu -kurssia, jonka sisältö koostuu viidestä osa-alueesta: 1) Mitä hyvä mielenterveys on? 2) Tunnetaidot 3) Elämän monet kriisit 4) Ihmissuhteet ja vuorovaikutus 5) Elämänhallinta. Perusopetuksen opetussuunnitelmassa näitä aiheita käsitellään sekä oppiainekohtaisissa tavoitteissa ja sisällöissä sekä laaja-alaisen osaamisen alueessa L3. Oppiainekohtaisissa tavoitteissa aihepiirejä käsitellään kaikilla vuosiluokilla äidinkielen ja liikunnassa sekä vuosiluokilla 7-9 terveystiedossa ja kotitaloudessa. Vuorovaikutustaidot ovat tavoitteena kaikissa kielten oppimäärissä. Oppimista edistävissä eli formatiivisissa arvioinnissa kiinnitetään huomiota vahvuuksiin sekä oman toiminnan ohjaamiseen. Laaja-alaisen osaamisen alue Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) on yksi laaja-alaisen osaamisen seitsemästä osa-alueesta. Sen sisällöissä oppilaita ohjataan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia, sekä kehittämään tunnetaitoja ja sosiaalisia taitoja.

Lukio-opinnoissa kyseessä olevia aihepiirejä käsitellään oppiainekohtaisissa tavoitteissa ja sisällöissä äidinkielen, psykologian, terveystiedon ja liikunnan pakollisissa ja valinnaisissa opinnoissa sekä laaja-alaisen osaamisen hyvinvointiosaamisen ja vuorovaikutusosaamisen alueissa. Hyvinvointiosaamiseen kuuluu huolenpito itsestä ja muista, omien vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen sekä identiteetin rakentaminen sekä sinnikkyys muutosten ja yllätysten maailmassa. Vuorovaikutusosaamiseen liittyvät tunne- ja vuorovaikutustaidot, sosiaaliset taidot, yhteistyö- ja yhdessä oppimisen taidot sekä kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taito.

Edellä mainittujen lisäksi oppivelvollisuuden laajeneminen edellyttää, että oppilaat saavat tehostettua ohjausta vuosiluokilla 8 ja 9. Lukion ensi syksynä voimaan tuleva opetussuunnitelmapäivitys lisää ohjausta ja tukea lukio-opintojen aikana. Joensuussa toteutetaan v. 2021-2022 seudullinen OHJUS-hanke, jonka tavoitteena on kehittää perusopetuksen ohjauksen käytänteitä sekä lisätä ohjauksen vaikuttavuutta. Lisäksi Mieli ry:n Lapset puheeksi -menetelmää käytetään lapsen/nuoren, huoltajan sekä luokanohjaajan tai -opettajan välisissä oppimiskeskusteluissa vuosiluokilla 1 ja 7.

MIELI Etelä-Karjalan mielenterveys ry:n järjestämän Mielenterveyden ensiapu -koulutuksen hinta/osallistuja on 110 euroa. Koulutuksen kesto on 14 h, joka etätoteutuksella koostuu 5 x 1,5 h webinaareista, joiden välissä tehdään itsenäisiä tehtäviä. Suositus osallistujamäärään on 20 henkilöä/koulutus, koska koulutuksissa painotetaan vuorovaikutuksellisuutta. Jos koulutus järjestetään kaikille Joensuun peruskoulun oppilaille, lukiolaisille ja opettajille olisi koulutuskokonaisuuden kustannus 737 000 euroa.

Koulutuksen järjestäjän mukaan koulutus ei ole peruskoululaisille mielekäs, vaan heille kannattaisi toteuttaa ikätason mukaan räätälöityä kokonaisuutta oppitunneista ja tehtävistä. Koulutuksen järjestäjä ehdottaa omaa koulutuskokonaisuutta lukiolaisille ja opetushenkilöstölle omaansa. Lopullinen kokonaisuuden kustannus riippuu luentokertojen määrästä sekä aikajaksosta, jolle koulutukset sijoittuisivat. Karkea arvio tällaiselle räätälöidylle Joensuun koulutuskokonaisuudelle liikkuu koulutuksen järjestäjän mukaan 200 000 euron tienoilla. Tämä vaatii valtuuston talousarvioinjakuksen.

Myös paikallisilta toimijoilta on kysytty mahdollisuutta järjestää ko. koulutusta. Aloitteessa mainittuja koulutusmääriä ei pystytäkään toteuttamaan. Opetushenkilöstölle on mahdollista toteuttaa pienimuotoisesti Elämäntilannekriisien ja stressikuormituksen tunnistaminen ja hallinta -koulutusta. Osallistujamäärä olisi max 15/koulutus ja toteutus voi olla iltapäivät/illat 2x 4 tuntia. Yksittäisten koulutusten järjestämisestä on mahdollista sopia ilman merkittäviä kustannuksia, koska ne on mahdollista sisällyttää järjestöjen ja kaupungin hanke- ja kumppanuusyhteistyöhön.

Joensuun nuorisovaltuuston ehdotuksesta on käynnistetty nuorisovaltuuston, kaupungin ja Siun soten yhteistyö, jossa pyritään kehittämään tietoisuutta lasten ja nuorten mielenterveyspalveluista nuorten näkökulmasta ja huomioimaan lasten ja nuorten kokemuksia esimerkiksi palveluiden tuomisessa entistä saavutettavammiksi. Yhteistyönä on myös tarkoitus suunnitella ja järjestää kouluille teemapäiviä mielenterveydestä. Mallia otetaan Keski-Karjalan vastaavista teemapäivistä. Pohdinnassa on ollut myös nuorille suunnattu palvelukatalogi, johon kootaan lasten ja nuorten mielenterveyteen liittyvien toimijoiden tehtävänkuvia sekä yhteystietoja. Esillä on ollut myös teemaa käsittelevät vanhempainillat ja mielenterveyttä käsittelevät monialaiset oppimiskokonaisuudet. Tässä työssä tärkeänä osana on palveluista tiedottaminen entistä tiiviimmässä yhteistyössä esimerkiksi koulujen kanssa.

Esille nostettu teema on ajankohtainen ja tärkeä. Kaikille opettajille ja oppilaille suunnatun mielenterveyden ensiapukoulutuksen kustannusvaikutus on niin huomattava, että tällaista koulutusta ei talousarvion puitteissa ole mahdollista hankkia ilman tarkoitukseen osoitettua lisämäärärahaa. Lasten ja nuorten mielenterveyttä pyritään edistämään:

1. Koulutuspalvelujen koulujen perustyöllä. Perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmien sisältö vastaa Mieli ry:n kurssin osa-alueita,
2. Tulevaisuudessa eri toimijoiden yhteistyöllä, muun muassa järjestettävillä mielenterveyden teemapäivillä.
3. Paikallisten toimijoiden kumppanuus- ja hankeyhteistyöhön sisältyvillä koulutuksilla. Koulutuksista sovitaan tarkemmin syksyllä 2021 Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry:n ARMI – Arjen yhteisöllisyys mielen hyvinvoinnin tukena -hankkeen kanssa, jossa kaupunki toimii yhtenä omarahoittajana.

Valmistelijat: hyvinvointikoordinaattori, seutukoordinaattori ja koulutusjohtaja

Hyvinvointijohtajan päätösehdotus:
Kasvatus- ja koulutuslautakunta päättää

esittää kaupunginhallitukselle, että se antaa edellä esitetyn vastauksen Sari Koskisen ym. valtuustoaloitteeseen ja toteaa, että asia ei anna tässä vaiheessa aihetta muihin kuin yllä mainittuihin toimenpiteisiin.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.